

ZEELUI VAN BIJ ONS (1)

Schipper Camiel, Achiel COGGHE

door **Rudolf WEISE**

Camiel, Achiel Cogghe wordt geboren te Koksyde op 15 juli 1920 als jongste telg uit een Westvlaams vissersgeslacht. Zijn vader Cyriel, Odilon Cogghe is visser en afkomstig van Adinkerke, zijn moeder Elza Maria Legein is van Koksyde.

De familie Cogghe heeft haar "roots" in de Westhoek en Frans Vlaanderen. Grootvader David Cogghe was een geharde Ijslandvaarder waar hij gedurende menige campagne met de kol op kabeljauw jaagde. Het was de tijd van houten schepen, ijzeren mannen.

Ten tijde van zijn geboorte wonen zijn ouders in de omgeving van de visserskaai te Oostende. Zoals zoveel vissersgezinnen uit De Panne zijn ook zij om den brode uitgeweken naar Oostende. Wanneer de geboorte zich aankondigt trekt de aanstaande jonge moeder, zoals toen nog gebeurde, naar het ouderlijk huis om te bevallen. In juli 1923 zal in het gezinnetje een tweede zoon, Raymond; in mei 1933, een derde, Roland, geboren worden.

Als knaap loopt Camiel lagere school in het parochieschooltje op het St.Petrus- en Paulus- plein. In 1929 verhuist het gezin naar de Conterdam. Na zijn lager onderwijs, intussen twaalf jaar oud, gaat Camiel naar de "Vrije Visserijschool Paster Pype" in de St.Franciscus- straat waar hij door de "Broeders van liefde" René en Dagobert twee jaar ingewijd wordt in de kennis van kompas, instrumenten, kaartlezen, zeevaartrekenen en andere zeevaartweten- schappen. De praktijklessen: knopen maken, netten breien, zeilnaaien, kaartpassen, seinen, motortechniek en eerste hulp leert hij in de "Germaine" in de Wellingtonstraat waar toen het museum van wijlen Paster Pype gevestigd was.

Op 07 juli 1934 slaagt Camiel Cogghe met onderscheiding in het examen van leerling-schipper, examen dat wordt afgelegd in de lokalen van de Zeevaartschool op de hoek van de Zuidstraat en de Vindictivelaan. Onder zijn klasgenoten: "Zjef" Zonnekein, "Lewie" en "Guusten" Laplasse en "Guusje" Vanbillemont.

Ondertussen is vader Cogghe eigenaar geworden van de houten motortreiler O.194 "GODS GENADE", 61 brutoton groot en voortbewogen door een Deutz dieselmotor van 150 Pk. Op 20 juli monstert Camiel als scheepsjongen op vader's schip en trekt naar zee om de opgedane kennis, op een niet te zachtvaardige manier, in de praktijk te brengen beginnende onderaan de ladder. Op 16 juni 1936 ontvangt de jonge Cogghe met grote onderscheiding het "Bijzonder getuigschrift van bekwaamheid in de zeevaart en zeevisserij" nadat hij de twee examens voor beschepte jongen der nationale zeevisserij afgelegd heeft.

Nog hetzelfde jaar, koopt vader Cogghe de O.305 "PATIENCE", een stalen motortreiler van 108 brutoton aangedreven door een Deutz machine van 200 Pk. Het schip is de vijf jaar oude O.188 "St.KILDA" van reder August "Minister" Martinsen. Camiel monstert opnieuw als scheepsjongen op de nieuwe eenheid. Enkele Noordzeevisgronden beginnen hem vertrouwd in de oren te klinken: Witte Bank, Kreeftenput (Zilverpit), de Oost of de Bankjes, e.a. Hij vaart twee jaar op Spaanse- en Portugese visgronden met zijn vader als gezagvoerder, reizen van 18 dagen op tong, rog, roobaard, mooie meid (heek) en "stekkers". Ondertussen, 17 jaar oud, wordt hij bevorderd tot matroos. Vanaf 1938 zal ook zijn broer Raymond met hen meevaren. Niettegenstaande de oorlogsdreiging blijft de O.305 varen bewesten het Nauw van Kales.

10 mei 1940, de Tweede Wereldoorlog verrast de 19-jarige Camiel en zijn scheepsgezellen aan boord van de O.305 "PATIENCE" vissend in de omgeving van Bishop Rock.

Schipper Henri Verstraete wendt onmiddellijk de steven naar zijn thuishaven Oostende want de mannen zijn bezorgd over het lot van hun families. Verder dan het Franse Boulogne, waar de maritieme overheid hen vaarverbod oplegd, geraakt hij echter niet. Naarmate de tijd verstrijkt wordt het de bemanning duidelijk dat naar huis terugkeren onmogelijk zal zijn. Men besluit uit te wijken naar Engeland.

Schipper Verstraete neemt de O.200 "DE JONGE JAN", een treiler van de rederij Jan Troost, die ook in Boulogne binnengelopen is met motorpech en veel vluchtelingen aan boord heeft, op sleeptouw. De overtocht verloopt vlot. Te Newhaven krijgt hij opdracht de vluchtelingen in het westelijker Poole te ontschepen en zich vervolgens naar Dartmouth te begeven. Uiteindelijk belandt hij met zijn schip in Milford Haven op de westkust van waaruit ze enkele malen ter visserij varen.

Ondertussen zijn vader en moeder Cogghe en hun twee jongens er, samen met enkele andere vissersgezinnen, eveneens in geslaagd met de houten motortreiler O.246 "FRANS-ELZA", naar Engeland te ontkomen. Gezagvoerder aan boord is Marcel Legein zoon van de eigenaar Frans Legein. Zo wordt de familie herenigd. De vluchtelingen worden door de Engelsen goed ontvangen en de Cogghe's vestigen zich te Penzance-Newlyn in Cornwall, Forestreet 58.

Op 26 juli wordt de O.305 met haar bemanning door de Britse admiraliteit opgeëist en te Avonmouth-Bristol en te Cardiff omgebouwd om dienst te doen als "Balloon Barrage Vessel" (sperballon schip). Vanaf september 1940 geeft de Britse admiraliteit toestemming aan een aantal Belgen om dienst te doen in de Royal Navy hetzij op Britse oorlogsbodems, hetzij op het "stof van de vloot": bewapende vissersschepen, patrouilleboten, hulpschepen, e.d.

Op initiatief van Luitenant-ter-Zee Victor Billet en met de hulp van Admiraal Sir Gerard Charles Dickens ⁽¹⁾voornaamste verbindingsofficier bij de vloot wordt de "Belgian Section" van de Royal Navy (R.N.) opgericht. Het is de bedoeling Belgische bemanningen te vormen voor de dienst op zee. Zij die zich aanbieden worden vrijgesteld van legerdienst. De vrijwilligers, jonge en oudere, stromen toe. Zo ook de jonge Cogghe die zich bij de R.N meldt als "vrijwilliger voor de duur van de oorlog". Andere Belgen doen dienst bij de Royal Air Force (R.A.F.) en later bij de, in Engeland opgerichte, "Brigade Piron".

Reeds op 30 december 1940 vervoegt Camiel, samen met een vijftigtal andere landgenoten, het opleidingskamp van de R.N.: HMS ⁽²⁾ROYAL ARTHUR nabij Skegness. Het kamp is ingericht in een opgeëist Butling vakantiecentrum op de Engelse oostkust. Het centrum verschaft de nodige infrastructuur voor het opleiden van recruten: loodsens, logement, zwembaden, voetbalvelden, schietstanden, messes, een cinemazaal met 2300 plaatsen, enz...

Honderden Belgische zeelui: oud-officieren en personeel van de koopvaardij en staatsmarine en vissers zullen er hun eerste opleiding krijgen. Iedereen vangt zijn loopbaan bij de R.N. aan als "Ordinary Seaman" (lichtmatroos). De basisopleiding duurt zes weken en behelst drilloefeningen, zeemanschap, wapenkennis, schieten met draagbare wapens zoals het geweer .303 Lee Enfield en het .303 Brengun-machinegeweer, het vlagge- en lichtseinen, roeien, sport, enz...Ze krijgen er ook nog les in de Engelse taal. Dit is noodzakelijk gezien het internationaal gezelschap: Belgen, Fransen, Noren, Denen, dat er opgeleid wordt.

Op 13 februari 1941 zit de opleiding in Skegness er op en 's anderendaags moet Camiel zich melden in Lochinvar voor zijn verdere opleiding tot "Able Seaman" (volmatroos). Hij blijft er tot 30 april 1941. Op 01 mei meldt hij zich in de marinebasis HMS OLIO, Barrow-in-Furnes, benoorden s Ship.Fleetwood aan boord van de hulppatrouilleboot HMS ELECTRA II. Het is een Britse gewapende treiler onder bevel van Luitenant RNR ⁽³⁾Trilfall. Vanaf 01 juli 1941 tot 04 juli 1943, wordt HMS IRWELL de basis van Cogghe's schip. Op 16 mei 1943, enkele maanden nadat ook zijn

(1)"Les Ancêtres de la Force Navale blz. 467 en volgende

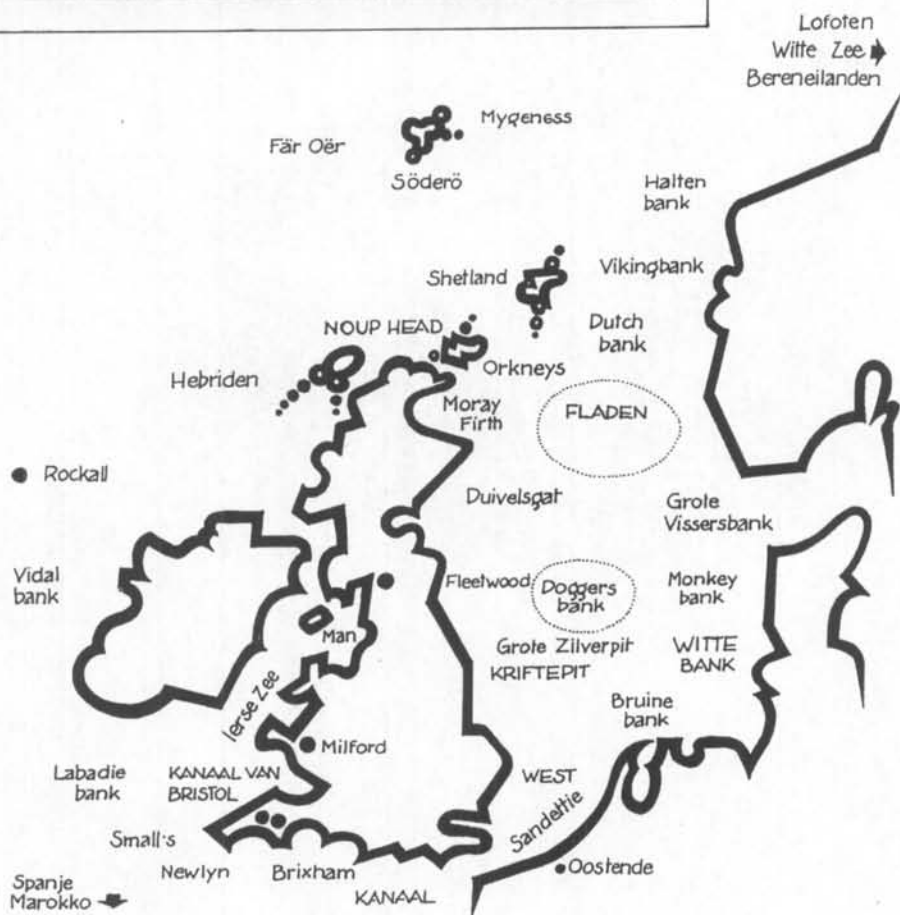
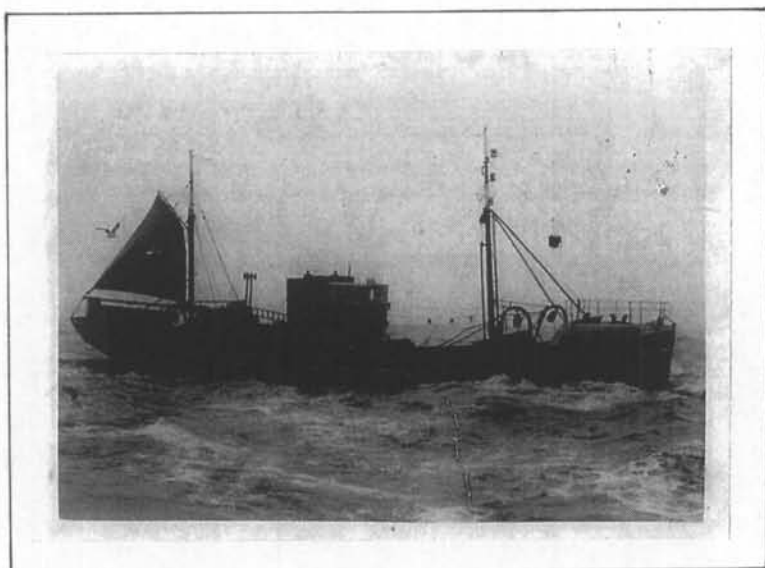
(2) HMS : His Majesty's Ship

(3) RNR : Royal Navy Reserve

Kwartiermeester Camiel Achiel COGGHE.
Stamnummer RN. - D / S.B. / JX 70.

DE O.218 "PATIENCE" OP VISGRONDEN IN DE NOORDZEE

broer Raymond de R.N. vervoegt heeft, wordt de familie Cogghe in rouw gedompeld. Vader Cyriel overlijdt. Camiel zal na de oorlog het lichaam van zijn vader repatriëren en te rusten leggen in Vlaamse grond.

Op 05 juli van hetzelfde jaar moet hij zich melden in het grote arsenaal van Devonport bij Plymouth in de marinebasis HMS DRAKE voor een duur van drie weken. Vervolgens maakt hij van 27 juli 1943 tot 23 januari 1944 deel uit van de bemanning van de "KERNOT" (ex loodsboot 16) op de marinebasis HMS EAGLET te Liverpool. Op 04 oktober wordt hij bevorderd tot "Leading Seaman" (kwartiermeester). 's Anderendaags meldt hij zich terug in Devonport, op de marinebasis HMS DRAKE, waar hij blijft tot 10 mei 1944.

Op 11 mei wordt hij gedraft naar de K.193 "BUTTERCUP", een door Belgen bemande korvet, gestationeerd op de marinebasis HMS EAGLET te Liverpool. Ook een tweede korvet de K.226 "GODETIA" wordt door Belgen bemand. Deze korvetten van het Flowertype, gebouwd op Engelse scheepswerven, varen onder dubbele vlag: de Belgische en de Engelse, meten 850 ton, halen een snelheid van 18 knopen en voeren een bemanning bestaande uit zes officieren en tachtig onderofficieren en matrozen. De bewapening bestaat uit een kanon van 4" op de voorplecht, een 2 pounder A.A. (anti aircraft-luchtafweer) in een geschutstoren achteraan, verschillende mitrailleurs .30 en .50 en dieptebommen voor de onderzeebootbestrijding.

Camiel neemt met dit schip op 06 juni 1944, D-day, deel aan de operatie OVERLORD, de historische landing op de Normandische kust waaraan meer dan 5000 schepen van alle slag deelnemen. De bevrijding van Europa is ingezet. Voor de jonge marineonderofficier een onvergetelijke gebeurtenis en een hoogtepunt in zijn zeemansloopbaan. De "BUTTERCUP" wordt belast met escorteopdrachten waarbij ze opererend uit Southend-on-Sea in zuidoost Engeland en vaak in bar slecht weer, 200 Britse schepen begeleiden naar het oorlogstoneel. Deze vaartuigen zijn "Colliers", kolenboten die uit de koolmijnen van Wales de grote elektrische centrales van Londen bevoorraden. Het zijn eenvoudige kustvaarders van 1500 ton die nu afgeladen vol soldaten naar de Franse kust begeleid worden. Het konvooi vaart onder de Britse kust en zijn luchtdekking, draait vervolgens ter hoogte van het eiland Wight pal zuid en stevent zo op het Normandische strijdtoneel af.

Op 04 augustus 1944 verneemt kwartiermeester Cogghe op de marinebasis HMS DRAKE zijn overplaatsing naar de marinebasis HMS EPPING in Harwich op MMS 188 ⁽¹⁾(Motor Minesweeper), één van de negen mijnveegers van de 118e mijnveegflottielje. Deze staat onder bevel van Lieutenant-Commander RNR L.F. Petitjean. Petitjean vervoegt de R.N. op 05 september 1941. Hij is kapitein ter lange omvaart, oud-officier van de staatspakketboten en krijgt in maart 1943 het commando over het 118e. Tussen 28 mei 1942 en 05 oktober 1944 opereert het 118e in de Noordzee waar het mijnveegoperaties uitvoert in de sector Harwich-Lowestoft.

Bij de bevrijding van België krijgt de flottielje opdracht de Schelde, belangrijke aanvoerweg voor de geallieerde bevoorrading, te zuiveren van mijnen. Tussen 05 oktober en einde november zuivert het 118e de toegangswegen tot de Schelde. Vanaf 09 januari 1945 wordt, onder het vuur van de Duitse vergeldingswapens V1 en V2, de Schelde zelf gezuiverd van mijnen. Nadien volgt veegwerk op onze kust. Onze territoriale wateren dienen ook van mijnen gezuiverd. Tijdens beide opdrachten vernietigt de flottielje maar eventjes 374 zeemijnen.

Op 01 februari 1945 vinden we kwartiermeester Cogghe en zijn schip terug op de marinebasis HMS PEMBROKE waar zij zullen blijven tot 01 november. Begin januari 1946 is hij terug te Oostende waar hij door de R.N. overgedragen wordt aan de Belgische overheid en waarna hij in de HMS ROYAL EDMUND II, op de hoek van het St.Pieters-en Paulusplein en de Paster Pypestraat gedemobiliseerd wordt. Camiel is terug waar het allemaal begon, de cirkel is rond.

Eind 1945 is de familie Cogghe-Legein ook uit Engeland teruggekeerd. Het gewone leven herneemt stilaan zijn gang.

(1) De latere M 942 van de Belgische Zeemacht

Ondertussen, hij moet zijn schade inhalen, leert hij tijdens een verlof waarbij hij een bezoek brengt aan zijn familie in De Panne zijn toekomstige echtgenote Julienne Marie Timmerman kennen. Het meisje komt uit een bakkersgezin en is afkomstig van De Panne. Op 16 oktober 1945 treden ze in het huwelijk. Het gezin wordt verrijkt met twee zonen: Arthur (1949) en Wilfried (1953) en een dochter Viviane (1957).

Camiel begint onmiddellijk aan de voorbereiding voor het verwerven van het brevet van schipper. Reeds op 14 februari 1946 heeft hij het "Brevet van Schipper ter Visserij 2e Klasse" op zak. De, ondertussen door de R.N. vrijgegeven, O.305 "PATIENCE" wordt terug bedrijfs- klaar gemaakt voor de visserij. Het schip wordt ook hernummerd. Het wordt de O.218. Camiel monstert aan als matroos en wordt na een paar maanden voor korte tijd stuurman. Tussen 07 februari en 05 maart 1947 vaart hij opnieuw als matroos maar daarna wordt hij als schipper aangemonsterd. Eindelijk voert hij "zijn" schip. Zijn broers Raymond en Roland maken deel uit van zijn bemanning. Ze varen respectievelijk als scheepsjongen en stuurman.

De vangsten zijn overvloedig want in de oorlogsjaren is het visbestand flink aangegroeid. Wie herinnert zich niet dat de haring aanspoelde op het strand waar ze met de blote hand kon gevangen worden. Mooie liedjes duren echter niet lang, de miraculeuze vangsten worden al spoedig zeldzamer. In 1949 neemt Camiel drie maanden verlof om zich aan zijn oude Paster Pypeschool voor te bereiden op het examen van "Schipper ter Zeevisserij 1e Klasse", examen waarin hij op overtuigende wijze slaagt. Camiel wordt opnieuw gezagvoerder op de O.218. Onder de ongeveer dertig kandidaten die aan het examen deelnemen: Basiel Haelewyck, Maurice Cloet, Robert Verbiest, "Teur" Laplasse, Engel Butseraen, "Toone" Beyen en Georges Vilein.

De vistechiek evolueert en moderniseert. De navigatiehulpmiddelen en deze voor de opsporing van de visbanken groeien uit tot een indrukwekkende verzameling electronisch vernuft van ontstellende nauwkeurigheid. De hefboom voor de bediening van de omkeer- koppeling maakt plaats voor een klein hefboompje waarmee de hydraulische keerkoppeling van op afstand bediend wordt.

De visvangst kent hoogten en laagten. Men maakt goede en minder goede reizen, soms ook ronduit slechte. Camiel loopt in die tijd meerdere keren de thuishaven binnen met 10 ton tong aan boord. Als de tijd er is jaagt hij op haring.

Halfweg 1968 legt Camiel de visserij stil. De "PATIENCE" wordt verkocht. Hij vaart vervolgens een kleine twee jaar als kapitein op de "AVANTI II" een Essotanker die voor de firma Aspeslagh tussen Antwerpen en Oostende pendelt.

Camiel verkent nu nieuwe horizonten. In 1970 treed hij in dienst van de baggerfirma Decloedt en Zonen als matroos. Hij maakt deel uit van de bemanning van de hopperzuiger "VLAANDEREN I" die bedrijvig is op de Vlaamse kust. Na drie maanden wordt hij stuurman en in 1975 wordt hij bevorderd tot kapitein. De firma werkt ook in Libië met de "VLAANDEREN 14" waarop Camiel eerst stuurman en later kapitein wordt.

Het aflossen van de bemanningen gebeurt per vliegtuig: Zaventem, Zurich, Tripoli en dan moeten ze nog 800 km. vliegen met een tweemotorige Fokker om hun bestemming te bereiken. Hij zal bij de firma Decloedt in dienst blijven tot zijn opruststelling op 30 april 1982, jaar waarop zijn avontuurlijke en welgevulde loopbaan als zeeman een einde neemt.

Camiel Cogge is drager van volgende militaire eretekens:

-Het "Zee-ereteken" met volgend citaat:

"Heeft zich vrijwillig voor de Belgische Sectie van de Royal Navy aangegeven waar hij sinds het begin der vijandelijkheden meer dan twee jaar goede en trouwe diensten heeft bewezen".

-De "1939-45 Star".

-De "Atlantic Star".

-De "Defence Medal".

-De "War Medal 1939-45".

K193 - HMS. BUTTERCUP

Deze Korvet van de Flowerklasse wordt samen met haar zusterschip Godetia bemand door zeelui van de Belgian Section van de Royal Navy tijdens WO II. Zij escorteren konvooien in de Atlantische Oceaan en nemen op 06 juni 1944 deel aan operatie "Overlord", de historische landing in Normandië. Kwartiermeester C.Cogghe maakt tussen 11 mei en 04 augustus 1944 deel uit van haar bemanning.

M188 (MSC)
(ex- HMMS 188) BRITSE "MOTORMINESWEEPER 105' " - Klasse
Kustmijnenveger - Dragueur de mines côtier - Coastal minesweeper

Gebouwd bij / Chantier / Builder	:	Wilson Noble, Fraserburgh, UK	
Tewaterlating / Lancement / Launched	:	05 Mar 1942	
Indienstname / Commissionement / Commissioning	:	25 May 1942	
WATERVERPLAATSING / Déplacement / Displacement	:	163 T (*175 T)	
Afmetingen / Dimensions / Dimensions	:	36,37m x 6,86m x 2,60m	
Machines / Machines / Engines	:	1 Diesel "NATIONAL", 375hp; 22 T fuel	
Schroeven / Hélices / Screw	:	1	
Snelheid / Vitesse / Speed	:	11 Kn - 9 Kn (MCM)	
Bewapening / Armement / Armament	:	1 x I 20mm OERLIKON, 2 x I 12,7mm	
Bemannings / Equipage / Crew	:	2 Off + 18 bemanningsleden - <i>hommes d'équipage</i> - crewmembers.	
Actieradius / Rayon d'action / Range	:	2950 NM / 9 Kn.	
Opmerkingen / Remarques / Remarks	:	<i>Cfr.</i> : "M942"	
Curriculum vitae	:	25 May 1942 - 08 May 1946 : "HMMS 188"	Royal Navy
	:	08 May 1946 - 1950 : "M188"	Belg. Marine

-De "Herinneringsmedaille van de oorlog 1940-45 met twee elkaar kruisende bronzen ankers".

-De "Medaille van de Vrijwilliger 1940-45".

-Het "Oorlogskruis 1940 met palm" met volgend citaat:

"Oorlogsvrijwilliger vanaf december 1940. Vervulde op bijzonder schitterende wijze zijn plicht in moeilijke en gevaarvolle omstandigheden gedurende mijnveegoperaties in de Noordzee en de Scheldemonding. Was steeds op de bres voor het vervullen der hem toevertrouwde opdracht. Plichtbeseffend kwartiermeester en een voorbeeld voor zijn minderen".

-De "Naval General Medal Minesweeping 1945-51".

-De "Gouden medaille in de Kroonorde".

-De "Medaille van de militair, strijder van de oorlog 1940-1945".

-De "Orde van Leopold II met twee gekruiste zwaarden met staafje 40-45 in zilver".

Camiel, Achiel Cogghe wordt aan de liefde van de zijnen ontrukkt te Oostende op 23 februari 1993, 72 jaar oud. Een goed en nederig mens, een schitterende zeeman die steeds handelde overeenkomstig de hoogste militaire en burgerlijke waarden en tradities van goed zeeman- schap, een goede echtgenoot en vader is niet meer. Ik beschouw het als een voorrecht dat ik zijn vriend mocht zijn. Wij blijven hem gedenken.

Bronnen:

Bibliografie-Archieven-Foto's:

- "Les Ancêtres de notre Force Navale" van Louis Leconte: ereconservator van het Koninklijk Legermuseum, lid van de Marineacademie.
- "Fotoboek Belgische Zeemacht"-L. Vanginderen en C. Delgoffe.
- Contactblad Vrije Visserijschool "Paster Pype" nr. 8 van april 1986.
- "De Oostendse Visserij"- Roland Desnerck, blz. 147.
- Familiearchief van de familie Cogghe.

PIERRE DEMEY

In het artikel "100 jaar bijzondere dienst der kust" in het oktober '98 nummer lezen we over het borstbeeld van ingenieur Pierre DEMEY in het Museum voor Schone Kunsten te Oostende.

Het beeld berust in de reserves van het museum. Het staat trouwens afgebeeld en beschreven in de in 1988 verschenen catalogus van de sculpturenverzameling van het Museum waarmee deze verzameling ontsloten werd (exemplaar in de Stadsbibliotheek, fonds Ostendiana).

Het is dus geenszins vergeten.

Het museum bezit wel meer portretsculpturen, maar dergelijke beeldhouwkunst heeft eerder een documentaire waarde dan een functie als permanent expositiestuk. Zo werd het tijdens de voorbije decennia reeds tweemaal uitgeleend aan Brugge voor tentoonstellingen over de haven van Zeebrugge.

Norbert HOSTYN